

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความเป็นปึกแผ่นทางสังคมภายในและภายนอกครอบครัวของผู้สูงอายุ

ของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาข้าราชการเกษียณอายุในเขต

กรุงเทพมหานคร

(Social Solidarity in the Family and Outside the Family of the Elderly: A Care of Retired Government Officials in Bangkok)

ชื่อผู้เขียน

นางสาวmontee พฤกษ์ประชาติ

(Miss Montee Pruekparichart)

แผนกวิชา/คณะ

คณะสังคมวิทยาและมนุษย์วิทยา สาขาวิชาสังคมวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์

ปี

2552

บทคัดย่อ

การศึกษา “ความเป็นปึกแผ่นทางสังคมภายในและภายนอกครอบครัวของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาข้าราชการเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความเป็นปึกแผ่นทางสังคมของผู้สูงอายุ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเป็นปึกแผ่นทางสังคมของผู้สูงอายุ ภายในครอบครัว และภายนอกครอบครัวในแต่ละมิติ และ 3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของภูมิหลังทางสังคม (เพศ, อายุ, สถานภาพการสมรส, ลักษณะที่อยู่อาศัย) ของกลุ่มตัวอย่าง กับความเป็นปึกแผ่นทางสังคม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้ง 2 และกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มีจำนวน 305 คน ใช้วิธีการตอบแบบสอบถาม

โดยนำแนวคิดความเป็นปึกแผ่นทางสังคมมาศึกษาใน 2 บริบท คือ บริบทของภายในครอบครัว ประกอบด้วย 4 มิติ คือ ความเป็นปึกแผ่นทางสังคม เชิงการบรรหัดฐาน, ความเป็นปึกแผ่นทางสังคม เชิงการหน้าที่, ความเป็นปึกแผ่นทางสังคม เชิงการปฏิสัมสර และ ความเป็นปึกแผ่นทางสังคม เชิงความผูกพันทาง รวมทั้งศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส และ ลักษณะการอยู่อาศัย โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้กับระดับความเป็นปึกแผ่นทางสังคม

ผลการศึกษาระดับความเป็นปึกแผ่นทางสังคมของผู้สูงอายุ พบร่วมกับ

1) ผู้สูงอายุยังคงมีความเป็นปึกแผ่นทางสังคม ภายใต้ครอบครัว และภายนอกครอบครัวในระดับสูง

2) บริบทภายใต้ครอบครัว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงการหน้าที่มากที่สุดรองลงมา คือ ความสัมพันธ์เชิงบรรทัดฐาน ในขณะที่บริบทภายนอกครอบครัว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงความผูกพันทางอารมณ์มาก และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายมิติ พบร่วมกับผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันกับสมาชิกในครอบครัวมากกว่ากับสมาชิกในครอบครัว ทั้งในเชิงของความสัมพันธ์ทางสังคมโดยทั่วไป และในมิติต่าง ๆ ของความสัมพันธ์

3) ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ความเป็นปึกแผ่นทางสังคมของผู้สูงอายุ ภายใต้ครอบครัว และภายนอกครอบครัวในแต่ละมิติ พบร่วมกับผู้สูงอายุมีความเป็นปึกแผ่นภายใต้ครอบครัวสูง จะมีแนวโน้มว่ามีความเป็นปึกแผ่นภายนอกครอบครัวสูง เช่นกัน สำหรับเชิงความผูกพันทางอารมณ์ พบร่วมกับผู้สูงอายุมีความเป็นปึกแผ่นภายใต้ครอบครัวต่ำ จะมีแนวโน้มว่ามีความเป็นปึกแผ่นภายนอกครอบครัวสูง

4) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ภูมิหลังสังคมกับความเป็นปึกแผ่นทางสังคม พบร่วมกับผู้สูงอายุ เป็นคุณลักษณะเดียวที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นปึกแผ่นทางสังคม

5) นอกจากนี้งานศึกษาครั้งนี้ยังได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับความเป็นปึกแผ่นทางสังคมเพิ่มเติม ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นปึกแผ่นทางสังคมมีแนวโน้มมีความสัมพันธ์ทางตรงกับภาวะสุขภาพ

Abstract

The objectives of this study, "Social Solidarity in the Family and Outside the Family of the Elderly: A Care of Retired Government Officials in Bangkok," were 1) to study level of social solidarity of the elderly, 2) to compare social solidarity in the family with social solidarity outside the family, and 3) to study relationship between some social background variables and social solidarity.

Macro concept of social solidarity was applied to the study of social integration at a micro-group in family and in friendship group. General social solidarity and four dimensions of social solidarity – normative, functional, associational, and affective solidarity – were used in the analysis.

The data were collected by means of questionnaire from a sample of 305 retired government officials living in Bangkok. The results of the study are as follows:

- 1) The elderly tended to have high level of social solidarity both in the family and in friendship group.
- 2) In the family, functional solidarity was the highest followed by normative, associational, and affective solidarity respectively. On the contrary, in friendship group, affective solidarity was the highest followed by functional and associational solidarity. It was concluded that in general the elderly tended to attach or integrate more to friendship group than to the family both in general integration and in every dimension of solidarity.
- 3) In the comparative analysis of relationship between social solidarity in the family and those in friendship group, it was found that, in general, both were positively related. Those who had high level of integration in the family tended to have high level of integration in friendship group. Interestingly, the data revealed that affective solidarity in the two groups was inversely relative. Those who had low affective solidarity in the family tended to have high affective integration in the friendship group outside the family.

4) On the relationship between social background variables and social solidarity, it was found that only age was positively related to social solidarity; the older the age, the higher the social integration.

5) In additional analysis, it was found that social solidarity was positively related to secure of well being: the higher the social integration of the elderly to the group the higher his/her secure of well-being